

Lettland, Moldavien och ett medlemskap i NATO?

*En hypotesgenererande studie om varför två lika länder
valt olika vägar kring alliansbyggande*

Innehållsförteckning

Abstract	3
1 Inledning	4
1.1 Bakgrund	5
1.1.1 Nato	5
1.2 Syfte och frågeställning	6
2 Teori	7
2.1 Balance of Threat Theory	7
2.2 Tidigare forskning	9
2.3 Definitioner	10
2.4 Operationalisering	11
3 Metod och material	15
3.1 Material och avgränsning	15
3.2 Metodologiska val	16
3.3 Motivering av tidsram	17
3.4 Val av fall	18
3.4.1 Likheter	20
3.4.2 Lettland	21
3.4.3 Moldavien	25
4 Analys och resultat	29
4.1 Aggregerad makt	29
4.2 Geografisk närhet	31
4.3 Offensiva intentioner	33
4.4 Offensiv förmåga	36
5 Slutsats	38
6 Diskussion och bidrag till framtida forskning	40
7 Referensförteckning	41

Abstract

Vad avgör Lettland och Moldaviens syn på alliansbyggande, upplevt hot och säkerhet och vilka variabler kan förklara de olika utfallen? Studien är en jämförande explorativ sådan vilken analyserar alliansbyggande perioden 1991-1997 utifrån indikatorerna geografisk närhet, offensiva intentioner, aggregerad makt samt offensiv förmåga som hämtats ur Stephen Walts teori *balance of threat*. Materialet bygger på böcker och vetenskapliga tidskrifter som anses pålitliga och relevanta. Studiens resultat visar på att Lettland blev avskräckt av Rysslands offensiva intentioner i det geografiska närområdet, medan Moldavien uppfattade ett internt hot med utbrytarrepubliken Transnistrien som faller under geografisk närhet. Lettland ansåg att det mest säkra var att sträva efter medlemskap i NATO medan Moldavien höll sig kvar inom Öst.

Nyckelord: Alliansbyggande, balance of threat, hot, Lettland, Moldavien, NATO, säkerhet.

Antal ord: 9666

1 Inledning

Kalla krigets värld var en splittrad värld. Två stormakter behandlade världen som deras egen spelplan och delade upp den emellan sig. Militärt våld, våldsamma demonstrationer och statskupper för att stupa regeringen fick ett abrupt slut när Sovjetunionen 1991 föll samman (Marples 2004:5-6, 39). Kriget var slut och världen ställdes inför ett nytt säkerhetspolitiskt läge. Femton nya stater stod nu självständigt på egna ben och frågan uppstod: var finner vi vår säkerhet, öst eller väst?

Intresset för en integration i det västerländska samhället väcktes för ett flertal av länderna redan innan dess uppbrott från Sovjet. Försvarsalliansen NATO var det stora målet för många av de självständiga staterna och de hade som önskan att finna sin säkerhet i alliansen. För andra var den nyfunna suveräniteten en möjlighet att internt rusta upp sitt lands säkerhet. Ryssland uppfattade inte den nya självständigheten som ett politiskt framsteg utan ämnade återta den makt de en gång åtnjöt, vilket utformade ett hot mot resterande fjorton länders suveränitet (Lane 1997:295-296). Vad som var säkrast för landet att göra i denna situation tolkade Lettland och Moldavien på olika vis, trots det säkerhetspolitiska hot de båda befann sig under. När Lettlands alla vägar ledde mot väst och ett anslutande till NATO hävdade Moldavien istället sin suveräna neutralitet och ett NATO medlemskap var inte på tapeten. Att dessa olika beslut, trots de likheter som finns länderna emellan, mynnar ut i en skild tolkning av vad som är säkrast för staten är tydligt men frågan återstår, vad beror denna skillnad på?

1.1 Bakgrund

1.1.1 Nato

År 1949 bildades den militära alliansorganisationen North Atlantic Treaty Organization (NATO) i syfte att öka säkerheten och det militära samarbetet i världen. Organisationen har för avsikt att ge medlemmarna politiskt och militärt skydd samt bygga samarbeten med de länder som inte är anslutna till organisationen för att förhindra konflikter inom och utanför medlemsstaterna (NATO 2021). NATO erbjuder, utöver medlemskap, stater som inte är medlemmar i organisationen att ingå i samarbete med organisationen. Ett samarbete mellan alliansen och externa aktörer har namnet Partnership of Peace (PfP) där syftet är att ge fred, stabilitet och säkerhet samt stärka relationen till NATO för de stater som inte uppfyller kraven eller ej önskar ett medlemskap (NATO, 2020).

1.2 Syfte & frågeställning

Syftet med denna uppsats är att utveckla en hypotes om tänkbara förklaringsfaktorer kring de beslut som lett fram till varför Lettland valde att ansluta sig till NATO 2004, samt varför Moldavien gjorde det motsatta trots liknande historia, relation och geografiska läge till Rysslands politiska och militära högkvarter Kreml. Vi hoppas kunna bidra med fördjupad kunskap till forskningen med grund i vår använda teori med alliansbyggande och upplevt hot i fokus.

Vi hävdar utomvetenskaplig relevans i det valda ämnet med anledning av det säkerhetspolitiska läget som utvecklas i världen idag. Genom att se till historien om alliansbyggande i världen, främst mellan de forna Sovjetländerna, östblocket och väst kan vi öka vår förståelse och kunskap för hur länder agerar i liknande situationer i dagsläget. Debatten om NATO har blivit allt mer aktuell i vår samtid där vissa länder valt att gå med medan andra valt att stå utanför. Då båda länder under vald tidsperiod har ett liknande upplevt hot från Ryssland, tillhörde Sovjetunionen och delar liknande geografisk närhet till det militära och politiska högkvarteret Kreml beläget i Ryssland, förefaller det rimligt att de skulle valt samma väg till ett NATO-medlemskap. Eftersom länderna gjorde skilda vägval i alliansbyggande under perioden 1991-1997 önskar vi ta reda på vilka faktorer som kan ha påverkat besluten. Den teori som ämnas användas har sitt ursprung i neorealismen vars huvudsakliga fokus är säkerhet i det internationella systemet. Därav ämnar se till hur det upplevda hotet har präglat ländernas olika syn på vad som är just mest säkert för respektive land och hur detta har resulterat i skild syn på internationellt alliansbyggande.

Frågeställningen som vi ämnar besvara är således:

- Vad ligger till grund för att två forna sovjetstater gjort olika vägval gällande ett medlemskap i NATO?

2 Teori

2.1 Balance of threat theory

Uppsatsens teoretiska ramverk utgår från Stephen Walt's neorealistiska teori *Balance of threat theory* (1987) som betonar att hotet från andra stater är det centrala, där makt ägnas mindre uppmärksamhet. Teorin härstammar från Kenneth Waltz neorealism (1979) som anser att makt är den centrala faktorn för internationella relationer samt ett huvudsakligt fokus på strävan efter säkerhet i det internationella systemet (Waltz 1979). Vidare ur neorealismen utvecklade Waltz *Balance of power theory* som använder den centrala faktorn *makt* som avgörande i bildandet av internationella allianser. Med grund i detta utvecklade Walt sin teori där det huvudsakliga faktorn skiftade från *makt* till *hot*. Med detta menar han att den viktigaste faktorn i staters alliansbyggande är det *hot*, snarare än *makt*, de står inför (Walt 1987:3-5). Walt menar att stater analyserar hot utifrån fyra kriterier; aggregerad makt, geografisk närhet, offensiv förmåga och offensiva intentioner. Han argumenterar för att hot framförallt utgörs av hur geografiskt nära stater är belägna det potentiella hotet, hur stark militär staten präglas av samt vilken upplevda offensiva intention som finns. Allianser betraktas som staters respons på hot, enligt teorin finns det två sätt för stater att ingå i allians och agera mot det största hotet; balancing och bandwagoning (Walt 1987:17-21, 31).

Balancing innebär att stater ansluter sig till allianser i motstånd till det huvudsakliga största hotet för att undvika att bli dominerade av den stat som utgör det överlägsna hotet. Då stater väljer att balansera görs detta utifrån två centrala faktorer vilka utgår från rädslan att den stat som utgör hotet besitter

starka resurser. Dels är det säkraste tillvägagångssättet för en stat att alliera sig med stater vars mål inte är att styra över sina allierade, detta i syfte att skydda sig från stater som strävar efter övertag och dominans över de allierade staterna. Den andra faktorn gör gällande att stater tenderar alliera sig med svagare makt då det är i den starkare makten som hotet existerar. Svagare makt menas i denna kontext med den makt som inte utgör det största hotet (Walt 1987:27-29).

Bandwagoning å andra sidan innebär det motsatta, en stat allierar sig med den stat som utgör det största hotet. Att ingå i allians via bandwagoning sker istället genom att mindre och svagare stater som geografiskt befinner sig nära hotet tenderar ty sig till den stat som utgör ett hot. Detta grundas i rädsla för territoriellt ingripande på egen mark samt avsaknad av resurser att stå emot hotet. Att en stat agerar enligt bandwagoning innebär att den hotbild landet står inför minimeras genom att ingå i en allians med den sida hotet ifråga kommer från (ibid. 28-29).

Som tidigare nämnt menar Walt att stater analyserar hot efter fyra kriterier; aggregerad makt, geografisk närhet, offensiv förmåga och offensiva intentioner. Dessa kommer att nämnas kortfattat eftersom de mer utförligt beskrivs under operationaliseringen. Aggregerad makt beskriver Walt som den sammansatta makt en stat besitter. Han definierar makt som ett lands resurser och desto större antal totala resurser ett land besitter desto större hot kan staten utsätta andra för. Resurserna innefattar bl.a en stats storlek, ekonomiska förmåga eller militära förutsättningar och utgifter. Geografisk närhet är den distans som finns mellan en stat och dess hot; närmare geografisk distans utsätter staten för ett större hot. Offensiva intentioner är de aggressiva handlingar som utförs av en stat för att provocera ett land att balansera mot dem och offensiv förmåga beskrivs främst som en stats militära kapacitet och de offensiva förutsättningar ett land har (Walt 1985:9-12, 171-172).

2.2 Tidigare forskning

Tidigare forskning har berört studier om alliansbyggande från olika perspektiv där valt det vi finner relevant för att komplettera vår studies resultat samt ge en övergripande bild av begreppet allians. Vidare är Frank Schimmelfennig av betydelse att nämna i detta avsnitt med tanke på hans studier om alliansbyggande för forna sovjetstater på 1990-talet. Vi anser att Schimmelfennig kommit fram till intressanta slutsatser men eftersom vi på ett mer djupgående sätt studerar fallen Lettland och Moldavien hävdar vi att ett kunskapsgap föreligger som vi önska täcka.

I boken “The EU, NATO and the integration of Europe” skriver Schimmelfennig om NATO:s utvidgning mot de centrala och östeuropeiska länderna, också kallade CEEC:s, efter fallet av Sovjetunionen 1991 och vidare under 1990-talet. I denna tidigare forskning använder sig Schimmelfennig av Stephen Walt’s utvecklade neorealistiska teori *Balancing of threat* i syfte att studera hur CEEC:s närmanden till NATO har sett ut och vad detta beror på. I undersökningen används Walt’s bok *The origins of alliances (1987)* för att göra teoretiska antaganden när han analyserar östblockets närmande till NATO under 1990-talet, likt den analys vi kommer föra i denna uppsats (Schimmelfennig 2002: 29-30). Det är av vikt att undersöka hur hans forskning ser ut för att redogöra för vår undersöknings relevans och bidragande till fortsatt forskning inom ämnet. Walt’s *balancing of threat* teori inkluderar forskning om alliansbyggande i syfte av en större makt och av ett externt hot mot en stat. Schimmelfennig brukar denna teori för att ur egen synvinkel förklara de generella anledningar som ligger bakom alla de CEEC länder som stod i centrum för internationellt alliansbyggande under 1990-talet (Schimmelfennig 2003: 38-39).

I artikeln "Small States and Alliances" beskriver författaren Heinz Gärtner de frågor som små stater tar hänsyn till när det gäller att ansluta sig till allianser. Bland annat om staten ifråga anser att hotet är tillräckligt stort för gå med, samt om kostnaderna och degraderingen av självständighet motsvarar den säkerhet som uppfylls genom tillhörigheten i alliansen. Vidare beskrivs att små stater i Europa antingen betraktar NATO som avgörande för att uppnå militär säkerhet vilket motiverar ett medlemskap, alternativt det motsatta vilket istället resulterar i att till exempel Partnership for Peace blir aktuellt (Gärtner 2001: 2-4). I uppsatsens bakgrundsavsnitt 1.1.1 beskrivs vad Partnership for Peace står för.

Vår studie skulle kunna betraktas som ett komplement till tidigare forskning så till vida att vi studerat våra fall djupgående och att de stod inför olika hot jämförelse med Schimmelfennig som studerat ämnet på ett övergripande sätt och inte sett till ländernas olika förutsättningar (Schimmelfennig 2003:40). Då vår studie visat på att Moldavien och Lettland värderar olika aspekter i fråga om alliansbyggande går det att relatera till Gärtners studie som också betonar de frågor som små stater tar i beaktning vid alliansbyggande (Gärtner 2001:2)

2.3 Definitioner

Nedanstående begrepp har vi valt att definiera eftersom de används återkommande i vår studie samt för att tydliggöra vad vi menar och minska risk för feluppfattningar.

2.2.1 Alliansbyggande

Uppsatsens beroende variabel är alliansbyggande. Variabeln är dikotom vilket innebär att det finns två existerande utfall; ett medlemskap i försvarsalliansen NATO eller ett icke-medlemskap. Vi definierar alliansbyggande utifrån Walts

teori *Balance of threat* där *allians* definieras som ett formellt eller informellt säkerhetssamarbete mellan två eller flera suveräna stater (Walt:1987:1)

2.2.2 Territoriell integritet

I överensstämmelse med internationell rätt ska en stats gränser respekteras utan intrång eller våld och uppmaning till gränsförändringar får inte heller äga rum. Detta ska respekteras av medlemsländerna inom *Kommissionen för säkerhet och samarbete i Europa*. Lettland, Moldavien och Ryssland är medlemsstater i kommissionen vilket gör denna definition relevant för vår studie (CSCE.gov, territorial integrity).

2.2.3 Säkerhetspolitik

Enligt Nationalencyklopedin definieras säkerhetspolitik som de handlingar en stat, mer specifikt regeringen använder för att respondera på externt hot. Centralt inom begreppet har varit 'militära rustningar'. Eftersom vår uppsats till viss del består av båda ländernas militära kapacitet vid angiven tidsperiod anser vi denna definition väsentlig (Nationalencyklopedin, säkerhetspolitik).

2.4 Operationalisering

I studien avser vi undersöka hur vår beroende variabel *alliansbyggande* påverkats av vår valda oberoende variabel; upplevt hot. För att i uppsatsen kunna uppnå hög validitet ska dessa variabler definieras utifrån det teoretiska ramverk vi anser relevant för vår förklaringsfaktor och utöver det ska en operationalisering genomföras där vi noga tydliggör hur dessa variabler kommer att mätas genom texten (Esaiasson m.fl. 2017: 56).

2.3.1 Upplevt hot

För att mäta hur ett upplevt hot har påverkat Lettland och Moldaviens val att antingen ansluta sig till NATO eller inte, har vi utgått från de fyra indikatorer Walt (1987) nämner som mätbara och viktiga att ta hänsyn till utifrån vårt teoretiska ramverk för *Balance of threat theory*. Uppsatsen kommer att mäta upplevt hot som ett subjektivt hot mot de enskilda staterna. Upplevt hot mäts genom att se till Walts fyra indikatorer; hotets aggregerade makt, geografisk närhet, offensiva intentioner och offensiv förmåga (Walt 1985:8).

Motivationen till operationaliseringen har vi hämtat från Stephen Walts bok *Origins of alliances* då de fyra indikatorerna härstammar från hans teoretiska definition av hot utifrån vår valda teori. Vi är medvetna om att våra indikatorer riskerar missa andra relevanta aspekter om upplevt hot men det passar väl in på den teori som avses användas. Vi har även valt att göra denna avgränsning till indikatorerna då det passar ramen för den omfattning uppsatsen kommer att ha. Då uppsatsen har ett begränsat utrymme är vår avgränsning av relevant syfte.

Geografisk närhet

Våra indikatorer operationaliseras efter Walts (1987) teoretiska ramverk. Med geografisk närhet gör vi det teoretiska antagandet att en stat står inför ett allt större hot ju närmare geografiskt den befinner sig den stat som utgör det upplevda hotet (Walt 1987:23). Vi undersöker geografisk närhet genom att se till Moldavien och Lettlands liknande geografiska avstånd till Ryssland, främst Kreml, och hur detta under vald tidsram påverkade ländernas geopolitik samt territoriella integritet. Genom att se till hur gränspolitiken för respektive land sett ut avser vi mäta huruvida det upplevda hotet har påverkat ländernas beslut i vägvalet samt hur de rört sig mot aningen balancing eller bandwagoning

beroende på hur de uppfattat att den geografiska närheten påverkade dem (Walt:1985:23).

Offensiva intentioner

Vi kommer mäta offensiva intentioner som de handlingar våra valda länder betraktar som det potentiella hotet från den närliggande makten som i detta fall är Ryssland. Vi kommer att se till huruvida Rysslands militära och politiska ageranden under utsatt tid har bidragit till en ökad upplevd hotbild mot länderna. Främst hur dessa ageranden uppfattats som brukande av makt och ett direkt hot mot staterna i fråga, där intentionerna resulterat i ett beslutfattande angående alliansbyggande för de svagare staterna (Walt 1987:25-26).

Aggregerad makt

Ett hots aggregerade makt beskrivs i Walt (1987) som att ju större en stats totala resurser är desto större potentiellt hot kan den utsätta andra stater för. Totala resurser anses vara storlek på befolkning, industriell, militär och ekonomisk förmåga samt ett lands storlek. Dessa totala resurser beskriver Walt som ett lands ihopsamlade makt (Walt 1987:22). Dessa kommer mätas utifrån våra fall Moldavien och Lettland och se huruvida hotet (Ryssland) har ett totalt övertag i resurserna och således utgör ett hot. Vi kommer mäta Rysslands aggregerade makt genom att se till ländernas skillnader i storlek på befolkning och yta samt militära och ekonomiska förmågor för att se huruvida detta har kommit att påverka vägvalet mot ett NATO-medlemskap.

Offensiv förmåga

Offensiv förmåga beskrivs i Walt (1987) som militär kapacitet. Stater med stor offensiv kapacitet har större tendens att driva fram en allians hos de svagare staterna än de stater som besitter en militär svaghet. Det är en stats förmåga att hota ett annat lands *suveränitet* samt *territoriella integritet*. Uppsatsen kommer betrakta Ryssland, som under utsatt tid besatt störst militär kapacitet, i förhållande till de valda fallen. Den starka militära makten har utgjort ett hot

för länderna och därför drivit fram ett beslut som tvingat länderna att välja vilken väg de vill gå inom internationellt alliansbyggande (Walt 1987:24).

För att undersöka indikatorerna som vår operationalisering bygger på har vi använt oss av vetenskapliga artiklar och akademiska tidskrifter. Analyser om upplevt hot och Lettland respektive Moldaviens uppfattning om hot har vi hämtat från vetenskapliga artiklar samt den teoribok där vårt ramverk presenteras (Walt 1987), även den forskning som ligger till grund till Walts bok (Walt 1985). Mätverktygen har varit centrala för vår studie då tillgången till statistik varit bristfällig. Vi har funnit ett fåtal statistiska redskap i de likheter vi mätt mellan länderna som hämtats från världsbanken och globalis.

3 Metod och material

3.1 Material och avgränsning

Till följd av den språkbarriär som finns har vi valt att använda oss av sekundärmaterial då vi behärskar det engelska språket, som våra artiklar bygger på. Sekundärkällorna innehåller referenser till primärmaterial skrivet på respektive lands språk. Materialet är bearbetat, mer förståeligt och satt i en kontext som täcker ett stort och komplext ämne. Detta i kontrast till det existerande primärmaterial som till stor del är skrivet på lettiska och moldaviska, vilket är språk vi inte behärskar. Undersökningen kommer genomföras med hjälp av litteratur, vetenskapliga artiklar och tidskrifter samt en viss del data. Vårt sekundärmaterial har inhämtats från tillförlitliga databaser såsom JSTOR, EBSCO och Taylor & Francis Online. Gemensamt för dessa är ett brett utbud av vetenskapliga rapporter och tidskrifter som publicerats vilket stärker trovärdigheten och underlättar för vår egna materialinsamling. De är valda med omsorg och noggrant utvalda för att säkerställa uppsatsens validitet (Esaiasson m.fl 2017:57). Då vi ämnar utföra en heltäckande undersökning har vi försökt nå den lettiska samt moldaviska ambassaden i Sverige och efterfrågat statistik eller dylik fakta från våra valda år men dessvärre mottog vi ingen respons. Vi har därför gått vidare och sökt den informationen via världsbanken samt relevanta artiklar. Vår avgränsning av tidsram och länder motiveras utförligt nedanför.

3.2 Metodologiska val

De valda fallen har sin grund i mest lika-design med mest olika utfall (Esaiasson m.fl. 2017:101). Båda fallen besitter ett flertal likheter men skiljer sig åt i utfallet därav ämnar vi att ta reda på varför. Vi genomför en explorativ fallstudie där målet är att finna en hypotes som har för avsikt att svara på varför de lika fall vi valt har genererat olika utfall. En explorativ studie innebär att vi avser finna oberoende variabler, vilket är vår förklaringsfaktor *upplevt hot* och de fyra indikatorer som innefattar dess operationalisering, som är de möjliga orsakerna till det olika utfallet. Detta har gjorts genom att studera fallen på djupet (Ibid:189).

Studien kommer vara en teorikonsumerande studie vilket innebär att två enskilda fall står i fokus (Ibid: 110). I denna undersökning är det centrala fallen som valts Moldavien och Lettland. Vi kommer använda oss av en existerande teori inom neorealismen samt faktorer vi anser på ett rimligt vis förklarar varför utfallet mellan våra fall skiljer sig åt (Ibid: 42). Studien har för avsikt att använda teori som till stor del fokuserar på alliansbyggande samt upplevt hot, då det är undersökningens huvudsakliga syfte.

Med grund i tidigare forskning till vårt ämne samt det valda teoretiska ramverket har följande hypotes genererats för att se till kopplingen mellan ett lands säkerhet och dess val att ingå i internationellt alliansbyggande.

Hypotes: Då länderna står inför olika upplevt hot ser synen på vad som är säkrast för landet olika ut vilket i sin tur lett till olika vägval i ett NATO-medlemskap.

3.3 Motivering av tidsram

Uppsatsens metodologiska ramverk är en explorativ komparativ fallstudie som ämnar undersöka Moldavien och Lettland mellan år 1991-1997 (Esaiasson m.fl. 2017:89). De valda åren motiveras av vårt intresse att undersöka ländernas syn på *alliansbyggande*. Vi motiverar med noga insamlad fakta att de avgörande åren för ländernas val till alliansbyggande speglas mellan dessa år, trots att Lettlands NATO ansökan beviljades först 2004. Tidsperioden är vald till följd av att det under denna tid sker relevanta händelser som ligger till grund för ländernas vägval inom alliansbyggande, ett medlemskap i NATO samt en nyutvecklad nationell säkerhetspolitik. Vi är medvetna om att vår avgränsning till dessa år kan resultera i att vi utesluter väsentliga händelser i vägen till allianser. Dock hävdar vi att den omfattande mängd viktiga händelser som ägde rum efter sovjetunionens fall skulle innebära en alltför stor materialinsamling vilket gör att vi valt att begränsa oss till just 1991-1997. Motivering av tidsram följer nedan.

I augusti 1991 påbörjas upplösningen av Sovjetunionen i den så kallade augustikuppen efter president Gorbatsjovs reformer som lett till deltagande stater som börjat kräva politisk frihet i och med den ökande demokratiseringen i unionen (Marples 2004:84-86). Boris Jeltsin kom efter augustikuppen till makten i landet och i september 1991 erkändes de baltiska länderna som självständiga och Lettland blev en suverän stat. Samma år i augusti förklarar Moldavien sig självständiga från Unionen (Ibid:79-80). I december 1991 faller Sovjetunionen och de båda länderna ges möjligheten som suveräna stater att skapa internationella allianser samt forma sitt eget lands säkerhetspolitik.

Kort efter den Sovjetiska upplösningen tar konflikten i Transnistrien ny militär fart vilket mynnar ut i ett undertecknat vapenstillståndsavtal i juni 1992. Trots

detta placerar Ryssland ut fredsbevarande styrkor längst den moldaviska floden Dnjestr vilket leder till att Moldavien år 1994 förklarar permanent neutralitet i Artikel 11 i sin konstitution. Neutraliteten innebär främst att landet vill stärka sin territoriella integritet och i februari 1995 publiceras en militär doktrin där den moldaviska utrikespolitiken förklaras vara av defensiv karaktär. Det bilaterala samarbetet med NATO inrättas 1994 i samband med Moldaviens anslutning till Partnership for Peace (PfP). Sommaren 1996 etableras samarbetet ytterligare när moldaviska trupper för första gången deltar i PfP övningar. Kommande år, 1997, är väsentligt för det moldaviska NATO samarbetet eftersom det är då landets nationella armé ansluter sig till PfP samt det år Moldaviens ambassadör i Belgien blir NATO representant och landets officiella, permanenta samarbete med organisationen etableras (Jovic-Lazic och Kuvekalovic-Stamatovic 2020:39-42).

Tidigt efter den sovjetiska kollapsen tydliggör Lettland att deras huvudsakliga säkerhetspolitiska mål är ett medlemskap i NATO. I december 1993 gör Lettlands president ett offentligt uttalande om just detta. 1994 har ryska trupper permanent lämnat dess territorium och året efter går landet med i PfP. År 1995 antas formella policys som förklarar ett NATO-medlemskap som deras slutliga mål. Efter fyra år av intensiva förhandlingar gällande ett medlemskap startas 1997 "*the northern european initiative*" med fokus på att göra ett medlemskap möjligt för baltstaterna vilket resulterar i att president Clinton och baltstaternas presidenter i januari 1998 möts och signerar "The US-Baltic chapter". Det tydliggörs här att dörren för ett lettiskt medlemskap i NATO nu står öppen (Kasekamp 2020:)

3.4 Val av fall

Våra fall motiveras utifrån ländernas geografiska närhet till Rysslands Kreml, medlemskap i de internationella organisationerna *Organization for Security*

and Co-operation in Europe (OSCE) och *Partnership for Peace (PfP)*, samt det faktum att de tidigare varit en del av Sovjetunionen. Utifrån dessa likheter förefaller det rimligt att länderna skulle valt samma väg i alliansbyggande i ett medlemskap i NATO efter Sovjetunionens kollaps. Motiveringen till att studien analyserar två specifika fall är möjligheten till fördjupad kunskap och ökad analytisk tydlighet. Som tidigare nämnt motiveras val av år med utgångspunkt i det intresse vi har av att undersöka alliansbyggande, vilka vi betraktar avgörande för de båda ländernas ställningstagande till internationella allianser.

Vår motivering till att de valda länderna är Lettland och Moldavien och inte någon annan av de forna Sovjetländerna ligger i den relevans vi finner i dessa två länder. Belarus var under denna tid nära beroende av Ryssland med starka kommunistiska och ryssvänliga politiska kopplingar (Landguiden - Belarus 2022). Ukraina var under mitten av 90-talet, även de, under starka kommunistiska influenser (Landguiden - Ukraina 2022). Dessa aspekter anser vi utgör stora olikheter mellan NATO-länderna under denna tid. Georgien var även de ett land som ej erhöll ett medlemskap i alliansen, landet hade dock ett starkare näringsliv än övriga sovjetstater vilket även det ledde till ett stort gap i likheter (Nationalencyklopedin - Georgien 2021). Utefter vårt val av Moldavien valde vi Lettland. Då Rumänien är betydande större till yta och befolkning samt ekonomi än Moldavien valdes det bort (Landguiden - Rumänien 2022). Litauens ekonomi under denna tid var även den starkare än Moldaviens och Lettlands med ett BNP på 7 867 mot Moldaviens 1 753 och Lettlands 5 789. Därav valdes även Litauen bort. (Landguiden, *statistik 1991-1997*).

Östeuropeiska länder med medlemskap i NATO	Östeuropeiska länder utan medlemskap i NATO
Estland	Belarus
Litauen	Georgien
Rumänien	Ukraina

Tabell över östeuropeiska länder och huruvida de är medlemmar i NATO eller inte (Nato - memberstates 2020).

3.4.1 Likheter

Lettland och Moldavien är två länder belägna i Östra Europa och har en dylik historia med Sovjetunionen då de båda är forna Sovjetländer som utropade sin självständighet efter kollapsen av unionen 1991. Andra påvisade likheter mellan länderna är deras geografiska avstånd till Rysslands militära och politiska högkvarter Kreml och Moskva, samt det faktum att båda anslöt sig till samma internationella organisationer under tiden efter Sovjets sönderfall. År 1994 gick de båda med i organisationen OSCE, samt deras anslutning till PfP vilket Lettland anslöt sig till 1991 och Moldavien 1992 (Bambals 2018:59 & Jovic-Lazic och Kuvekalovic-Stamatovic 2020:41). De besatt även båda en svag militär kapacitet, med starka rötter i den sovjetiska mallen. Andra distinkta likheter mellan länderna under den valda tidsramen är bland annat mänsklig utveckling (*Human Development Index*), militära utgifternas andel av BNP samt industrins andel av BNP. Ländernas likheter är presenterade i en tabell (se nedan) och har sin grund i antaganden om vad som kan skildra levnadsstandarder, säkerhetspolitiska lägen samt geopolitisk situation.

	Lettland	Moldavien
Jämställdhet i arbetslivet	46,9 % (1991) 47,6 % (1995) 48,5 % (1997)	50,1 % (1991) 50,1 % (1995) 50 % (1997)
Antal invånare	2 650 581 (1991) 2 432 524 (1997)	2 975 523 (1991) 2 935 524 (1997)
Levnadsålder	69 år (1991) 68 år (1995)	68 år (1991) 67 år (1995)
Mänsklig utveckling (HDI)	0,68 (1991) 0,698 (1997) Skala: 0-1 (1 är bäst)	0,70% (1991) 0,637% (1997) Skala: 0-1 (1 är bäst)
Geografiskt avstånd till Kreml/Moskva	4133 km	4661 km
Militära utgifternas andel av BNP	0,8 % (1995) 0,8% (1994)	0,9 % (1995) 0,8% (1994)
Industrins andel av BNP	26,8% (1995)	28,4% (1995)
Medlemskap i PfP	1995	1994
Medlemskap i OSCE	1991	1992

Tabell över Moldavien och Lettlands likheter i statistiska mått (Statistik Lettland 1991-1997, Statistik Moldavien 1991-1997, Globalis & Världsbanken) samt Moldavien och Lettland, NATO och OCSE.org.

3.4.2 Lettland

Efter att Lettland återfått sin självständighet 1991 fanns en stark vilja att ansluta sig till Väst vilket möjliggjordes efter Sovjetunionens fall (Zájedová 1999/2000:80). Självständigheten formade den lettiska utrikespolitiken där ett

medlemskap i NATO och EU stod högst upp på agendan men där vägen präglades av utmaningar. Bland annat saknade Lettland välfungerande institutioner och ryska militära styrkor höll sig kvar inom landet fram till 1994. Intresse för att integreras i EU blev tydligt efter valet 1993 då Lettland ville kapa banden gällande både ekonomi och politik från Ryssland (Galbreath 2006:443, 446, 448).

Aggregerad makt

Ryssland hade en befolkning år 1995 på 148 277 471 människor i jämförelse med Lettland samma år vilka hade 2 508 476. Detta tyder på att Lettland likt moldavien befunnit sig långt under Ryssland räknat till antal människor (Globalis - statistik, Lettland & Ryssland). Rysslands militära utgifter av BNP bestod av 3,8 % år 1995 till skillnad från Lettland på 0,8 % vilket tydliggör att de förstnämnda hade en starkare militär position i förhållande till de senare. Värdet på rysk export till Lettland uppgick 1995 till 368 miljoner dollar varav drygt 50% utgjorde gas och olja. Året därpå (1996) ökade värdet på rysk export med dryga 250% och till ett värde av 956 miljoner dollar. För att öka ytterligare lite året därpå till 1,03 miljarder dollar (Globalis & OEC.world - Russia/Latvia).

1995 började den lettiska ekonomin utvecklas och röra sig i riktning mot marknadsekonomi i kontrast till att under lång tid vara statligt styrd via kommandoekonomi. Vid tidpunkten formades utrikespolitiken av en vilja att skapa starka band med Västvärlden i syfte att förbättra sin ekonomiska situation. Regeringen uttryckte i ett publicerat policydokument att strävan fanns för att bli en del av europeisk och internationell gemenskap genom att knyta kontakt med *världsbanken* och *internationella valutafonden*. Dessa organisationer möjliggjorde den ekonomiska utvecklingen (Galbreath 2006:443, 453).

Ett synsätt som präglat en stor del av världens befolkning utanför Lettland är att de är direkt förknippat landet med Ryssland samt forna Sovjet och därmed

bortsett från den historiska aspekten om att de varit sammansvetsat med Europa och Väst. Det var nämligen först år 1721 som Ryssland kunde etablera makt över de baltiska länderna genom övertag av landområde, men dessförinnan föll de under Tyskt styre. Den långa tidsperioden innebar svårigheter för Ryssland att etablera nya ideér kring tankesätt och lagar där historien präglat viljan för landet att fortsätta vara en del av västvärlden. Utöver detta har de baltiska staterna mer eller mindre alltid befunnit sig mittemellan konflikter (Zájedová 1999/2000:80).

Geografisk närhet

Det geografiska avståndet mellan Ryssland och Lettland är kort eftersom de delar landsgräns. Detta skulle visa sig bli problematiskt strax efter att Lettland i teorin fått mandat att äga sitt egna territorium. Det skapades konflikter mellan den forna makthavaren Ryssland och det nu självständiga Lettland kring vart gränsen skulle dras. De sistnämnda ansåg att de med stöd av ett skrivet *fredsavtal* länderna emellan 1920 där Ryssland garanterat deras territorium skulle återinföras nu efter att de står som egen stat. Ryssland var av motsatt åsikt och hävdade att det tillhörde historien och därmed saknade aktualitet. Både Lettland och Litauen fick efter andra världskriget acceptera Stalins val att frångå tidigare uppsatta gränser. Detta gjordes i syfte att nå Kaliningrad. Den före detta sovjetiska ockupationen skulle enligt Lettland inte påverka deras territorium. 1997 ansåg Lettland att de inte längre var lönt att argumentera mot Ryssland i frågan och Stalins gränssättande blev gällande (Das Kundu 2003:62 & Kasekamp 2020:874).

Ryssland hade svårt att acceptera Lettland som en självständig stat och försökte förhindra det på olika sätt. Som nämnt ovan vidhöll Ryssland militär inom Lettlands landområde och i syfte att inte släppa taget upprättades en smal landremsa som de hade makt över vilken ledde till Kaliningrad men där Litauen brukades som passage för att nå dit. Ryssland hävdade också att etniska ryssar blev orättvist behandlade och således bortsåg från internationella rapporter som hävdade det motsatta. Med andra ord var Rysslands mål att bevara

sitt inflytande. Lettland ansåg att ett medlemskap i NATO var nödvändigt för att uppnå säkerhet för att de annars skulle riskera ryskt övertag och återigen falla under deras styre (Lane 1997:296-297).

Offensiva intentioner

Det finns ett flertal skäl till varför Lettland uppfattade Ryssland som det största potentiella hotet där förklaringar går att finna i perioden 1991-1997 men även utifrån händelser som präglat historien. Det upplevda hotet bidrog till en vilja att ansluta sig till NATO eftersom det betraktades kunna ge Lettland autonomi och skydd för staten. Lettland uppfattade situationen i Ryssland efter självständigheten som opålitlig med tanke på att hur politiken tog form. Dels fanns ett utbrett stöd för politiker som stod för kommunism, dels kännetecknades det tjetjenska kriget av militära strider där Ryssland var ointresserade av att lösa det genom att samtala utan våld blev det centrala tillvägagångssättet. Dessa händelser gjorde att Lettland upplevde rädsla för att också bli föremål för invasion eller dylikt eftersom hotet befann sig så pass nära. Historien hade präglats av just invasioner och militär ockupation vilket var det sista det numera fria landet ville uppleva igen (Bleiere 1998:120, Galbreath 2006:451 & Bambals 2018:60-61).

Offensiv förmåga

Lettlands militära kapacitet behövde rustas upp inom diverse områden. Till att börja med saknades tillräckligt med personal vilket krävde rekrytering till den lettiska armén vilket skulle visa sig vara svårt. Detta då den tidigare sovjetiska armén krävde av länderna som tillhörde unionen att tjänstgöra i militären. Detta innebar att det skapades en ovilja och skeptiskt synsätt mot att engagera sig i militären. Militära stationer saknades likväl som utrustning för att kunna försvara sig vilket försvarsalliansen NATO såg som problematiskt för att kunna acceptera Lettland som medlem. Landet hade inte satsat på att bygga upp sin militär genom att för få resurser hade lagts och behövde därmed göra stora förändringar (Kasekamp 2020: 876). Den militära styrkan och den utrustning som de hade att tillgå var knapphändig då det endast fanns 5000

soldater i ung ålder som de facto saknade erfarenhet. Detta resulterade i att NATO blev en förutsättning för att Lettland skulle kunna försvara sig mot yttre hot (King 2012:146).

Anledningen till att Ryssland bevarade trupper på Lettlands landområde var främst av taktiska skäl då de hoppades kunna ha styrkor som låg nära i anslutning geografiskt till Ryssland. 1992 erhöll Lettland hjälp från FN för att de ryska styrkorna skulle lämna landområdet vilket skedde 1994 (ibid. 2012:146).

3.4.3 Moldavien

Den moldaviska självständigheten etablerades officiellt efter den sovjetiska kollapsen 1991 men för landet innebar det starten på en ny era med inomstatliga konflikter och en ökad säkerhetspolitisk osäkerhet. I och med den frysta konflikt som ägde rum i landet och den ständiga närvaron av ryska trupper i den autonoma regionen Transnistrien var integrationen med väst och NATO svåruppnådd. Den säkerhetspolitiska bräckligheten ledde Moldavien till att agera i linje med det ryska hotet och 1994 förklarade de permanent neutralitet i Artikel 11 i sin konstitution. Detta innebar att de förklarade sig själva som en neutral stat som förbjöd placeringen av utländska styrkor på det egna territoriet. Anledningen till detta var målet att bli av med ryska trupper ur det egna landet och därmed stärka landets säkerhet samt territoriella integritet (Jovic-Lazic och Kuvekalovic-Stamatovic 2020:27). Moldaviens upplevda hot från Ryssland beskrivs utförligt nedan med grund i vår teori.

Geografisk närhet

Efter att en lag stiftades i Moldavien 1989 som etablerade rumänska som det officiella språket i landet genomfördes en folkomröstning i transnistrien regionen beläget vid den ukrainska gränsen där 95,8% av regionens befolkning röstade för att Transnistrien skulle bli en självständig stat. Regionen förklarade

sig självständig 1990 men sågs enbart som en autonom stat av Moldavien självt (Horowitz 2010:27-28). När Sovjetunionen föll 1991 ökade det ryska intresset för den autonoma staten. Regionen hade ett strategiskt geografiskt läge för den ryska politiken och fungerade som en förankring för Kremls inflytande över de närliggande länderna; Ukraina, Rumänien och Moldavien. En väpnad konflikt bröt ut i regionen 1991 mellan ryska och moldaviska styrkor (Țlveatcov 2010:149). När ryska armén trängde det moldaviska territoriet och tvingade moldaviska styrkor att dra sig tillbaka avslutades den väpnade konflikten, med underskriften av ett vapenstilleståndsavtal 1992. Konflikten har sedan dess betraktats som en frusen konflikt trots att närvaron av ryska trupper i regionen kvarstod och förblev under rysk kontroll. Sedan dess har Ryssland kränkt den moldaviska territoriella integriteten och det interna hotet (i detta fall utländska styrkor på egen mark) vilket präglade den moldaviska säkerheten. Transnistrien förblev en autonom stat i landet med ekonomiskt och militärt bistånd från Ryssland (Jovic-Lazic och Kuvekalovic-Stamatovic 2020:30). Som nämnt ovan var den moldaviska strategin för att återfå sin territoriella integritet att förklara sig neutrala.

Offensiva intentioner

Efter den utropade självständigheten samt det fredsavtal som undertecknades i samband med utdrivandet av de moldaviska styrkorna ur Transnistrien, upplevdes det ryska agerandet fortsatt som hotfullt. När ryska styrkor drivit ut moldaviska ur regionen placerade de så kallade *fredsbevarande styrkor* längs floden Dnestr beläget vid den ukrainska gränsen och det område där transnistrien regionen finns. Den så kallade Operational Group of Russian Forces (OGRF) placerades i regionen av vad Ryssland kallade fredliga och säkerhetspolitiska anledningar. I linje med den neutralitet Moldavien hävdade där utplacering av utländska styrkor förbjöds uppfattade landet att de förlorade sin auktoritet över denna del av landet vilket ledde till en kränkning av deras suveränitet. En intern splittring uppkom i landet och det ryska agerandet påverkade den nationella säkerheten och den ständiga militära närvaron av

ryska trupper bidrog till ett internt hot inom landet (Jovic-Lazic och Kuvekalovic-Stamatovic 2020:36 & Morar och Dembińska 2020:296).

Aggregerad makt

Sovjetunionens kollaps resulterade i 14 suveräna stater, exklusive Ryssland, vars uppgift nu var att integrera sig på den internationella marknaden och självständigt ha möjlighet att stärka sin stat. Likt alla de stater som uppkom efter kollapsen sattes Moldavien i en beroendeställning gentemot Ryssland. Faktorer som Moldavien ansågs beroende av var den ryska ekonomin, handeln, energi samt politik och militär. All politisk fluktuation i Moskva under denna tid hade direkt eller indirekt inverkan på de tidigare statliga republikerna inklusive Moldavien (Țlveatcov 2010:148). Ryssland var år 1995 det sjätte största landet i världen med en befolkning på 148 277 471 människor, utöver detta var landet det största i världen med en yta på 17 098 240 km² år 1990 (Globalis - statistik, Ryssland). Moldavien låg i kraftigt underläge med en befolkning år 1995 på 4 240 602 människor och en yta på 33 760 km² 1990 (Globalis - statistik, Moldavien). Rysslands överläge i resurser klassas enligt Walt (1987) som ett övertag i makt. Moldavien har blivit påverkade av konflikten i Transnistrien och därför antagit ett neutralt agerande på den internationella spelplanen. Deras militär anses vara neutral i linje med dess konstitution och de avser använda sin militär enbart i syfte för självförsvar (Lazic och Kuvekalovic-Stamatovic 2020:23-24). År 1995 spenderade Ryssland 3,8% av sin BNP på militära utgifter medan Moldavien enbart la 0,9% vilket sätter Ryssland i ett militärt överläge (Globalis - statistik Ryssland & Moldavien). Moldavien var ett av de fattigaste länderna i Europa och deras ekonomi var i hög grad beroende av det tidigare moderlandet. Deras handel var tätt sammankopplad med Ryssland och 1997 gick 62% av dess export och 29% av import till den ryska marknaden (Gettigan 2000:23). Landet var även under denna tid 100% beroende av rysk energi vilket även det resulterar i en ryskt maktövertag (Morar och Dembińska 2020:293).

Offensiv förmåga

Vid Moldaviens självständighet erhöll landet inga egna militära institut eller form av militär utbildning. Den knappa militär som existerade hade sin grund i den sovjetiska modellen och låg i linje med hur den sovjetiska militären utförde militära handlingar. Landets nationella ledning ville gradvis jobba ifrån det sovjetiska tillvägagångssätt och bygga upp en egen, suverän militär. Detta militära förnyande hade sitt startskott 1992 när det första militära institutet skapades med ett fyraårigt program vars syfte var att stärka den militära kapaciteten som under denna tid var mycket svag (Troxell 2012:100). Under denna tid hade Moldavien en militär kapacitet som var omätbar med den ryska kapaciteten. Mellan åren 1994-1995 var det ungefär 3% skillnad på Ryssland och Moldaviens militära utgifter, de moldaviska utgifterna låg 1994 på 0,8% av BNP:n och 1995 på 0,9% medan de ryska låg på 4,5% år 1994 och 3,8% 1995 (Globalis - statistik Ryssland & Moldavien). Moldavien hade inte samma ekonomiska möjligheter som stormakten att lägga på de militära resurserna vilket resulterade i att den militära kapaciteten var låg samt lätt att utsätta för hot (Troxell 2012:99-100). Moldavien satt, till skillnad från Ryssland, inte på någon makt som på något vis hotar eller agerar offensivt gentemot andra stater och dess suveränitet (ibid.98).

4 Analys och resultat

Vidare i analysen ska vi nu använda vår teori för att diskutera fallens empiri och de fyra indikatorer som ligger till grund för ländernas olika vägval till ett medlemskap i försvarsalliansen NATO. Detta för att med hjälp av vår förklaringsfaktor undersöka ifall vår hypotes kommer besvara frågan varför våra lika fall har genererat i olika utfall.

4.1 Aggregerad makt

Ryssland behöll inflytande över Moldavien och Lettland på olika sätt efter Sovjetunionens fall 1991. Moldavien saknade möjligheter att själva skapa en fungerande ekonomi eftersom de var beroende av den ryska ekonomin, politiken och import av energi. Landet präglades av fattigdom och 62% exporterades och nästan en tredjedel importerades (Gettigan 2000:23 & Tlveatcov 2010:148). Detta i kontrast till Lettlands ekonomiska situation som istället präglades av att röra sig mot marknadsekonomi vilket möjliggjordes genom europeisk och internationell gemenskap (Galbreath 2006:453). Ryssland var större än båda länder när det gällde befolkning och yta som ingår i indikatorn aggregerad makt, vilket gör att dem utgjorde ett stort hot mot Moldavien och Lettland och hade därmed ett övertag i makt (Walt 1987:22). Detta kan vara en antydning till att de stod inför olika ekonomiska hot och därmed vara en möjlig indikator till varför de valde olika vägar mot alliansbyggande. Moldavien valde således att respondera mot det ekonomiska hotet genom bandwagoning i linje med det teoretiska ramverket med brist på politiska, ekonomiska och militära resurser att stå emot hotet. Moldavien kännetecknades också som en svag stat genom den beroendeställning de hade till Ryssland (Walt 87:28-29). Sett utifrån Lettlands utveckling mot en mer

självständig ekonomi agerade de istället i linje med balancing i syfte att uppnå säkerhet, vilket de ansåg att NATO kunde garantera (Galbreath 2006:453). De hade ett starkare stöd från västliga organisationer och var inte beroende av rysk ekonomi på samma sätt. En potentiell förklaring till varför Moldavien valde att inte närma sig mot NATO och västvärlden kan ha berott på risken att Ryssland skulle kunna kapa sina ekonomiska band och försätta dem i en ännu sämre ekonomisk position (Munteanu 2016:14).

En koppling till Gärtners tidigare studie om små stater och vad som ligger till grund för deras beslut i alliansbyggande går också att delvis applicera på våra fall. Vad det innebär att ansluta sig till en allians menar Gärtner är främst graden av hot och ifall alliansen i fråga uppfyller den degradering av självständighet som en ingången i en allians innebär. Antingen betraktas NATO som avgörande för att uppnå militär säkerhet, alternativt har det inte lika stor betydelse vilket gör att organisationer likt PfP blir aktuella (Gärtner 2001:2-4). Moldavien valde att avstå ett medlemskap i NATO men valde istället att bli en del av PfP (Kuvekalovic-Stamatovic 2020:41). Detta blir motsägelsefullt eftersom att det enligt Gärtners forskning då skulle betyda att Moldavien inte uppfattar hotet som tillräckligt stort för att ansluta sig till NATO medan de enligt vårt teoretiska ramverk ansåg att Ryssland var ett så pass stort hot, men att det mest säkra för dem betydde att inte alliera sig med Väst. Lettland stöds till viss del av hans forskning om små staters val att ansluta sig till alliansbyggande eftersom de uppfattade hotet tillräckligt stort. Dock ansåg inte Lettland att ett medlemskap i alliansen skulle innebära att självständigheten minskade (Gärtner 2001:2) Utan de ansåg snarare att NATO var en förutsättning till uppnådd suveränitet (Galbreath 2006:45).

4.2 Geografisk närhet

Walts *Balance of threat* teori talar om indikatorn *geografisk närhet* som en aspekt av vad ett lands upplevda hot kan vara. Han talar om, att hur denna indikator ser ut för respektive land kan leda till att landet antingen väljer bandwagoning eller att balansera mot det största hotet (Walt 1987:23-24). I fallen Lettland och Moldavien påträffas likheter respektive skillnader till hur de olika skälen för vägvalen såg ut. En likhet vi skådar är det faktum att båda ligger i geografisk närhet till den stat de upplever som ett hot, Ryssland, Kreml. Ländernas ageranden är i linje med vad som uppfattas som mest säkert. Det geografiska hotet är dock olika vilket leder till olika beteenden i hur de agerar vid expansion av sina allianser (Kasekamp 2020:874 & Tlveatcov 2010:149-150). Den gränskonflikt som pågick i Lettland och övriga baltiska länder i och med Stalins ockupation av Kaliningrad, samt det faktum att de i öst delar en geografisk gräns med Ryssland har präglat en osäkerhet i landet, där rädslan för ytterligare rysk invasion var ständigt. Det hot Lettland upplevde att det stod inför i och med den geografiska närheten är av extern karaktär (Kasekamp 2020:874). Skillnaden här är den autonoma regionen Transnistrien på moldaviskt territorium som är beläget under rysk auktoritet. Hotet var av intern och konkret karaktär mot Moldaviens territoriella integritet (Jović-Lazić & Kuvekalović-Stamatović 2020:22, 44-45).

Skillnaderna har således resulterat i olika handlingssätt i militärt alliansbyggande. Lettland å ena sidan har tidigare, i samband med det tjetjenska kriget, upplevt de ryska intentionerna som opålitliga och historien är präglad av ryskt våld och ockupation. Detta härledde en extern osäkerhet där Lettland inte litade på de ryska militära intentionerna (Bambals 1991:60 & Bleiere 1998:120-121). Men aldrig har staten efter Sovjets fall förlorat territorium till rysk militär eller upplevt ett internt hot på det vis Moldavien har.

Utifrån vad teorin beskriver som geografiskt hot fanns de två möjliga vägar att ta för att gynna den moldaviska säkerheten, antingen en möjlig allians med Ryssland eller ett allierande med NATO (Walt 1987:23-24). Med grund i teorin och det geografiska interna hotet förefaller det rimligt att Moldaviens agerande sker i enlighet med bandwagoning, vilket är den väg landet väljer att gå. Genom att anta neutralitet i sin konstitution och därmed förbjuda utländska styrkor på dess mark hoppades Moldavien på att ryska styrkor skulle lämna landet (Jović-Lazić & Kuvekalović-Stamatović 2020:22). Moldavien agerade i överensstämmelse med bandwagoning då de genom sin neutralitet strävade efter att få Ryssland att förstå att de inte planerade att närma sig väst för mycket eller ansluta sig till NATO, utan agera i linje med Rysslands vilja (Walt 1985:10). En moldavisk önskan om ett NATO-medlemskap kunde ha uppfattats som ett direkt hot mot den ryska staten. Då Moldavien är en liten stat agerar de här i linje med teorin som anser att små stater som gränsar till en större makt befinner sig i ett sårbart geopolitiskt läge, där av är de vanligare att en sådan stat väljer bandwagoning istället för att balansera mot det stora hotet (Ibid.23-24).

Det lettiska agerandet till säkerhet gick i linje med Walts antaganden om balansering genom att de allierade sig med den svagare staten, NATO, och balanserar då mot det stora hotet Ryssland med målsättning att gå med i NATO (Walt 1987:29). Då det befann sig ryska styrkor i Lettland fram till 1994 går det att argumentera för det faktum att landet även här stod inför ett internt hot. Dock fanns det ingenting under denna tid som gjorde det möjligt för Lettland att frukta att dessa styrkor skulle ha samma intentioner som de hade i Transnistrien. Då Lettland inte bar samma geopolitiska strategiska läge för Ryssland (Tlveatcov 2010:149). Lettland erhöles även ett starkare stöd från väst än vad Moldavien gjorde under denna tid. För att mata ut de ryska styrkorna från lettiskt territorium fick de 1992 hjälp av FN, då de året innan anslöt sig till organisationen (FN:s medlemsländer, 2021). Moldavien anslöt också till organisationen året efter men fick inte samma stöd då dess historia med väst inte var lika integrerad (Zájedová 1999/2000:80).

Lettlands integrerade historia med väst är någonting som reflekteras i de ageranden som tar fart i landet under denna tid. De har för det första en historia av tysk ockupation där de var en tillhörande del av västvärlden. Efter senare ockupation av Ryssland på 1700-talet bröt de sig i slutet av första världskriget fria till en suverän stat, innan de åter föll under sovjetiskt styre 1939 (Ibid.80-82). Denna historiska integration är en distinkt skillnad från Moldavien som besitter starka östeuropeiska rötter (Goltsov 2022:154-155). De europeiska rötterna visas i Lettlands val att sträva mot balansering med väst och NATO då de direkt efter det sovjetiska fallet tydligt visar åt vilket håll de vill föra sin säkerhetspolitik. Historien med väst ger även Lettland förutsättningar som Moldavien inte fogar över. Ett exempel är det stöd Lettland tog emot av FN, samt de stöd från PpP Lettland besatt tidigare trots det moldaviska medlemskapet samma år. Moldaviens stöd från väst var också etablerat, dock i ett senare skede. Dess anslutning till PpP skedde i samband med Lettland, men de var tydliga med att detta inte innebar ett framtida medlemskap i NATO (Jovic-Lazic och Kuvekalovic-Stamatovic 2020:41). Integrationen med väst bidrog till ökad säkerhet för den lettiska staten medan Moldavien fortfarande hade stark koppling till den sovjetiska politiken, militären och ekonomin (Goltsov 2022:154). Ifall Moldavien hade valt att balansera sig mot Väst hade det kunnat innebära en säkerhetsrisk, i skillnad till Lettland.

4.3 Offensiva intentioner

För att nu skifta hur vi har sett på det upplevda hotet ska vi se till indikatorn *offensiva intentioner*. Uppfattningen om denna indikator är enligt Walt (1987) avgörande, fientliga gärningar från en stat till en annan som spelar en väsentlig roll i ett lands alliansbyggande (Walt 1987:25). En distinkt likhet mellan fallen under denna tid var den osäkerhet de båda kände gentemot ryska intentioner

och det ryska agerandet. Det fanns en uppfattning om Ryssland som en opålitlig stat vars militära och politiska handlingar var oförutsägbara, vilket härledde en osäkerhet inom respektive stat. I samband med det första tjetjenska kriget 1994-1996 när ryska styrkor strävade efter att återta utbrytarregionen Tjetjenien vände sig landet direkt till offensiv våld istället för dialog. Lettland såg på invasionen med rädsla för att de också skulle hamna under rysk makt (Bleiere 1998:120) I och med den geografiska närheten till Ryssland var Lettland oroliga för extern invasion vilket resulterade i en vilja att skapa avstånd mellan parterna. Detta med mål att eliminera deras sovjetiska historia (Bambals 2018:60-61). Ett steg mot väst tas med medlemskapet i Pfp 1994 som en signal till Ryssland att en anslutning till väst och NATO är aktuellt. Samma år hjälper FN till att mata ut de eftersläntrande militära ryss-trupperna. De aggressiva handlingarna bidrog till att Lettland upplevde ett indirekt hot mot den egna staten och kom att spela roll i det önskade alliansbyggandet (Walt 1985:27-28). Med de officiella uttalandet om intressen att klippa alla band med Ryssland, som görs av lettisk regering 1993, tas ett tydligt steg i Lettlands balansering mot den ryska makten och anslutning till NATO, detta i samband med de aggressiva utspelen den ryska staten ägnade sig åt (Bambals 2018:60-61).

Vidare pågick det interna friktioner i Transnistrien som påverkade det moldaviska samhället i sin helhet. I samband med det vapenstilleståndsavtal Ryssland och Moldavien signerade 1992 upplevde Moldavien liknande oberäknliga intentioner från det ryska hållet. När ryska OGRF trupper intog områden på moldaviskt territorium ställdes landet inför ett hot de varken hade ekonomisk eller militär kapacitet att stå emot (Morar och Dembińska 2020:296). Teorin förklarar det ryska agerandet som en provokation för att skrämja landet bort från eventuellt alliansbyggande med väst, det upplevda intentionerna från Rysslands håll visar Moldavien vad de är militärt kapabla till. Vilket vidare präglar den moldaviska osäkerheten (Walt 1987:25-26). Vad mer är Ryssland kapabla till? Om en sådan kränkning av den territoriella integriteten är möjlig, vilka möjliga ageranden kan förekomma i ett eventuellt

närmande till NATO? Moldavien såg detta hot som en kränkning mot dess suveränitet och tvingas, med brist på resurser, agera i linje med den ryska viljan vilket resulterar i den neutralitet så går i linje med bandwagoning (Walt 1987:19).

Om denna indikator ses som den huvudsakligt mest relevanta till staters alliansbyggande är diskuterbart. En stat med aggressiva intentionen tenderar sällan att väga in det faktum att de själva ingår i en allians med en stat när de fastställer utförandet av fientliga handlingar. Menade att en aggressiv makt tenderar att utföra aggressiva handlingar över sina egna allierade. Detta i sin tur sätter sårbara stater i stor risk för att bli dominerade. Teorin förklarar att det säkraste för en stat i liknande situation är att alliera sig med andra stater, bort från hotet (Walt 1987:26). Att använda teorin för att förklara Moldaviens agerande i situationen med den ryska aggressiva makten är där av bristande och en annan teori hade här kunnat vara av bruk. Lettlands agerande går i linje med det teoretiska antagandet och viljan om västerländska influenser ledde landet mot en säkrare framtid än vad Moldavien, och dess kränkta suveränitet, stod inför (Ibid.26).

Vår studie går till viss del att knyta an till Schimmelfennigs tidigare forskning då han belyser Rysslands oförutsägbara politiska utveckling och intentioner som en bidragande faktor till att forna sovjetstater önskar ansöka om ett medlemskap i NATO. Genom studerandet av empiri kan vi se att Lettland, med sitt intresse för Väst, ansåg att NATO skulle minska den militära osäkerhet de upplevde (Schimmelfennig 2003:37). Vi vill dock påpeka att vår studie skiljer sig då Schimmelfennig valt att fokusera och betrakta staterna som lika, och inte tar i beaktning att det både fanns de som var intresserade av ett medlemskap och inte, samt att hotbilden inte var densamma för respektive land. Utöver detta studeras också länderna på ett övergripande sätt (Ibid: 40). Detta skiljer sig från vår studie som istället menar på att staterna betraktade hotet på olika vis, och därmed stod under olika hotbild där indikatorerna på

respektive land avgör utfallet. Vi studerar även fallen Moldavien och Lettland mer djupgående och således inte övergripande.

4.4 *Offensiv förmåga*

I jämförelse med *balance of power* teorin menar *balance of threat* att aggregerad makt inte täcker hela bilden av hur stater uppfattar hot, utan att andra aspekter också behöver inkluderas (Walt 1987:171). Vid angiven tidsperiod befann sig Ryssland överlägsen båda länder med tanke på att de båda var beroende av både olja och gas. Den aggregerade makten gjorde därmed att länderna befann sig i underläge (Walt 1987:22). Även fast länderna uppfattade Ryssland som en stark stat med tanke på dess militära kapacitet upplevdes det faktiska hotet på olika sätt. Till exempel spenderade Ryssland 3,8% av sin BNP på militära utgifter i jämförelse med Lettland och Moldavien som låg under strax 1% (Globalis). Ryssland hade därmed ett övertag i makt som bidrog till att Lettland och Moldavien behövde lösa situationen, detta med olika tillvägagångssätt. Vidare innebar Rysslands militära kapacitet en möjlighet att hota både Lettlands och Moldaviens territoriella integritet och självständighet vilket de båda uppfattade som hotfullt beteende (Walt 1987:24). I och med att Moldaviens militär var präglad, influerad och hade rötter kvar från sovjettiden saknade de resurser att stå emot ett potentiellt ingripande från Ryssland. Visserligen upprättades ett militärt institut 1992 för att bygga upp militären men det var inte i närheten av den ryska kapaciteten. Detta går i linje med teorins antagande som betonar att "sårbara" stater öppnar upp för möjligheten att starka stater, i detta fall Ryssland, potentiellt kan se en möjlighet att inkräkta på andra staters mark. Moldavien ansågs vara en sårbar stat i bemärkelsen av svag ekonomi och offensiv förmåga vilket gjorde att de ansåg det mest säkert att använda sig av bandwagoning (Walt 1987:24-25 & Troxell 2012:99-100). Lettland valde istället att balansera mot det militära hotet genom balancing som enligt teorin är det vanligaste förhållningssättet (Walt 1987:24). En förklaring till det olika vägvalet kan möjligtvis förstås ur att Lettland hade ett starkare stöd från väst i och med deras uttalade vilja att bli

medlem i NATO medan Moldavien istället förlitade sig på ryskt stöd då det ansågs vara det säkraste alternativet var bandwagoning (Ibid:17).

Sammanfattningsvis visar detta på att båda länder uppfattade Rysslands hot som närvarande men ansåg att det mest säkra alternativet var ett olika vägval.

5 Slutsats

Vår studie har syftat till att undersöka vilka skillnader hos Lettland och Moldavien som har bidragit till ett skilt vägval i alliansbyggande med NATO. Detta genom att se på upplevt hot i form av aggregerad makt, geografisk närhet, offensiva intentioner och offensiv förmåga. Slutsatser kring ländernas vägval har resulterat i att vi ser att olika indikatorer förklarar respektive lands val och strävan efter säkerhet. Vårt resultat visar att indikatorn *geografisk närhet* har spelat en avgörande roll i det moldaviska vägvalet.

Utbrytarregionen Transnistrien utgör landets interna osäkerhet vilket resulterat i den moldaviska neutraliteten, i syfte att tydligt visa för Ryssland att en potentiell medgång i NATO ej står på agendan. De uppfattade det existerande interna hotet som en markering från ryskt håll att de fortfarande är en väsentlig del av östblocket och det är just hotet som är avgörande för det moldaviska valet att ej gå med i försvarsalliansen. Det går i linje med vår teori att landet agerar efter bandwagoning då det ryska intrånget innebar en stark koppling till Ryssland vilket härledde en otrygg reaktion från ryska staten om närmandet till väst blev för framstående.

Studien pekar på att indikatorn *offensiva intentioner* på ett tydligt vis kan förklara Lettlands strävan att uppnå medlemskap i NATO. Rysslands val att bruka våld, och inte samtal, i till exempel Tjetjenien, uppfattades som en förvarning att det likväl kunde ske inom de lettiska gränserna. Det potentiella hotet och den rådande osäkerheten resulterade i att väst kunde vara en garant till uppnådd säkerhet. Enligt teorin blev balansering det mest säkra alternativet. Relevans för denna aspekt går att finna i Lettlands etablerade historiska integration med väst före 1991. Vårt resultat visar att indikatorn *offensiv förmåga* varit avgörande av två anledningar; den egna militären var svag där

hjälp från väst ansågs stärka den, och den ryska militär kapaciteten betraktades kunna skada säkerheten. Inom denna indikator är användandet av vår teori bristfällig då teorin misslyckas att förklara Moldaviens val till bandwagoning, då den anser att en stat likt den moldaviska löper större säkerhet i att balansera. En annan teori hade därför kunnat vara relevant.

I indikatorn aggregerad makt har vårt resultat funnit faktorer som de båda ländernas vägval influerats av, exempelvis den ekonomiska svagheten samt beroendet av den ryska energin. Här förklaras istället resultatet i större grad av ländernas olika syn på vad som är säkrast för landet och inte lika framstående det upplevda hotet. Trots att Moldavien hade en ekonomi som var bristande i fler aspekter än den lettiska kan uppsatsen inte argumentera för att Lettland var en stark ekonomi, med tanke på den höga importen av rysk energi samt ekonomiska influenser från Sovjet. Istället kopplas ekonomin till hur säkerheten såg ut i väst. Här förklaras lettlands historiska influenser med väst, samt dess strävan efter marknadsekonomi, som en avgörande aspekt till tryggheten de kände hos NATO, medan den moldaviska närheten till den ryska staten ej möjliggör en integrering med en västerländsk ekonomi.

Sammanfattningsvis har analysen resulterat i slutsatsen att den hypotes vi genererat utifrån den operationalisering som utförts på vår förklaringsfaktor *upplevt hot* överensstämmer med vår teori och de antaganden vi haft. Med insamlad information har vi sett att länderna står inför olika upplevt hot, vilket har lett till olika syn på vad som anses säkrast för landet, vilket sedan har resulterat i olika vägval i ett NATO-medlemskap.

6 Diskussion och bidrag till framtida forskning

Vi är medvetna om att val av andrahandskällor kan ha påverkat resultatet eftersom primärkällor anses besitta högre tillförlitlighet. Förhoppningen har dock varit att använda primärkällor men på grund av den språkbarriär som finns har vi behövt gå till väga på annat sätt. De sekundära källorna har hämtats från tillförlitliga databaser vilket vi nämnt under avsnitt 3.3 som vi anser ha genererat giltiga resultat. Vidare härstammar operationaliseringen från vald teori som tyder på att studien besitter hög validitet. Däremot finns det andra möjliga operationaliseringar som kunnat tillämpas på studien exempelvis andra indikatorer än de vi funnit belägg för. Resultatet hade då kunnat generera annat utfall. Eftersom vi valt att studera en omfattande tidsperiod (1991-1997) med stora säkerhetspolitiska förändringar i respektive land kan vi ha missat väsentliga händelser som skulle kunna påverka resultatet. Resultatet hade även kunnat bli annorlunda om någon av de andra forna sovjetländer valts. Framtida forskare kan bruka den djupgående informationen för att genomföra och utnyttja jämförelser med andra länder och därav finna olika eller lika utfall. Uppsatsen kan således bidra till vidare forskning om alliansbyggande, relationer mellan västliga allianser och Ryssland samt östeuropeisk integration med väst.

7 Referensförteckning

Antologier:

Bambals, Richards., 2018. "Threats to Euro-Atlantic Security and the Value of NATO Membership from the Perspective of Ally on the Border: Latvia's Experience" i Arnold H. Kammel & Benjamin Zyla. *Peacebuilding at Home - NATO and its 'new' Member states after Crimea*. Baden-Baden Germany, s. 59-61.

Gärtner, Heinz., 2001. "Small states and Alliances" i Gärtner och Reiter, Erich s. 2-4.

Böcker:

Esaiasson, Peter. Gilljam, Mikael. Oscarsson, Henrik. Wängnerud, Lena, 2017., *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. uppl. Stockholm: Norstedts juridik., s. 42, 56-57, 89, 110, 189.

Marples, David R, 2004., *The Collapse of the Soviet Union 1985-1991*, Edinburgh Gate, United Kingdom., s. 5-6, 39, 84-86.

McGettigan, Donal 2000. *Current Account and External Sustainability in the Baltics, Russia, and Other Countries*. International monetary fund, Washington DC.

Schimmelfennig, Frank, 2003., *The EU, NATO and the Integration of Europe*, University press, Cambridge., s. 29-30, 37-40.

Walt, Stephen M, 1987., *The origins of alliances*, Cornell University Press, Ithaca, N.Y., s. 1, 3-5, 8-12, 17-24, 27-29, 31, 171.

Waltz, Kenneth N, 1979., *Theory of International Politics*. New York: McGraw-Hill.

Vetenskapliga tidskrifter:

Ana Jović-Lazić, Jovanka Kuvekalović-Stamatović, 2020. "Permanent Neutrality of the Republic of Moldova - Strategy for Survival Between Russia and NATO?". *The Review of International Affairs*. Vol. 71, No. 1179, s. 21–53 (ISSN 0486-6096).

Bleiere, Daina, 1998. "European security and NATO enlargement" *Strategic Studies Institute, US Army War College*
<https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep11990.9.pdf>.

Dembińska, Magdalena & Morar, Stefan 2021. "Between the West and RussiaMoldova's international brokers in a two-level game, Eurasian Geography and Economics", 62:3, 293-318, DOI:
10.1080/15387216.2020.1836984.

Galbreath J. David, 2006. "Latvian Foreign Policy after Enlargement: Continuity and Change" *Cooperation and Conflict*, Vol. 41, No. 4, s. 443-462.
<https://www.jstor.org/stable/pdf/45084476.pdf>.

Goltsov, Andrey, 2020. "Geopolitics of the Russian Federation regarding the Republic of Moldova". 12(3). *Cogito: Multidisciplinary Research Journal* 153.

Horowitz, Shale, 2003. "Political sources of military defeat in post-communist ethnic conflicts, European Security", 12:1, 17-38, DOI:
10.1080/09662830412331307986.

Kasekamp, Andres, 2020. "An uncertain journey to the promised land: The Baltic states' road to NATO membership". *Journal of Strategic Studies*, 43:6-7, 869-896, DOI: 10.1080/01402390.2020.1803066
https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01402390.2020.1803066?casa_t

[oken=HIDFwsQjBw4AAAAA:VW1Jy8KqtUueqk04zPSGzTX1rtx9F2LLhBE
r6Pg5jLjGawIQv0zm9nnEYasWMy70ijN3ST7cwg-6.](https://www.jstor.org/stable/41887541?refreqid=excelsior%3A2a24aad005a2ae4d874400d181cfcb73&ab_segments=0%2FSYC-6398%2Fcontrol&origin=&acceptTC=1)

King Olga, Viola 2012. "Latvia's unique path toward independence: the challenges associated with the transition from a Soviet Republic to an independent state". *International Social Science Review*, Vol. 87, No. 3/4 s. 127-154 Published by: Pi Gamma Mu, International Honor Society in Social Sciences. *JSTOR*,

[https://www.jstor.org/stable/pdf/41887541.pdf?refreqid=excelsior%3A2a24aad005a2ae4d874400d181cfcb73&ab_segments=0%2FSYC-6398%2Fcontrol&origin=&acceptTC=1.](https://www.jstor.org/stable/pdf/41887541.pdf?refreqid=excelsior%3A2a24aad005a2ae4d874400d181cfcb73&ab_segments=0%2FSYC-6398%2Fcontrol&origin=&acceptTC=1)

Kundu, Das Nivedita, 2003. "Russia's Baltic Security Dilemma". *India Quarterly*, Vol. 59, No. 1/2 (Jan. - June, 2003), pp. 59- 72 Published by: Sage P.

https://www.jstor.org/stable/pdf/45073510.pdf?refreqid=excelsior%3Ae2468f7df002282c15c2c02f529bd329&ab_segments=0%2FSYC-6398%2Fcontrol&origin=&acceptTC=1

Lane, Thomas 1997. "The baltic states, the enlargement of NATO and Russia" Vol. 28, No. 4 s. 295- 308 publicerad av: *Taylor & Francis, Ltd.*

[https://www.jstor.org/stable/pdf/43212225.pdf?refreqid=excelsior%3A60c720da712ac4ffcaea3b41e5f19446&ab_segments=&origin=.](https://www.jstor.org/stable/pdf/43212225.pdf?refreqid=excelsior%3A60c720da712ac4ffcaea3b41e5f19446&ab_segments=&origin=)

Munteanu, Igor, 2016. "Moldova's Security Cannot be Achieved Outside of NATO". German Marshall Fund of the United States.

<http://www.jstor.com/stable/resrep18946.6>

Țlveatcov, Nicolai, 2010. "Power players" within the system of political relations in the post-soviet space (the case of transdnistreaia". *Annals of University of Oradea, Series: International Relations & European Studies*, Issue 2. s. 147-154). 8 p

Troxell, John F, 2012. "The Moldovan Military Academy: Transforming Officer Education." *Connections*, vol. 11, No. 4, s. 99–107. *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/26326303>.

Walt, Stephen. 1985. "Alliance Formation and the Balance of World Power". *The MIT Press*. Vol. 9, No 4: 3-43.

Zájedová, Iivi. 1999/2000. "The Baltic States' Security and NATO Enlargement". No. 13, SPECIAL ISSUE: The Balkans, NATO and European Security after the Kosovo War. S. 79-90 Published by: *Institute of International Relations, NGO*.
https://www.jstor.org/stable/pdf/23615944.pdf?refreqid=excelsior%3A146427f7f7cdc888068e988b1d19ca7f&ab_segments=0%2FSYC-6398%2Fcontrol&origin=

Webbsidor:

FN:s medlemsländer. 2021.
<https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/medlemslander/>

(Hämtad 22-05-10).

Globalis. Statistik. Lettland
<https://www.globalis.se/Soek?search=lettland>

(Hämtad 2022-05-03).

Globalis. Statistik. Moldavien
<https://www.globalis.se/Soek?search=moldavien>

(Hämtad 2022-05-03).

Globalis. Statistik. Ryssland
<https://www.globalis.se/Soek?search=ryssland>

(Hämtad 2022-05-03).

Kommissionen för säkerhet och samarbete i Europa. 2022. *Territoriell integritet*.

<https://www.csce.gov/issue/territorial-integrity>

(Hämtad 2022-05-10).

Landguiden. 2022. *Belarus - Modern Historia*.

<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/belarus/modern-historia/> (Hämtad 2022-05-12).

Landguiden. 2022. Statistik 1991-1997.

<https://www.ui.se/landguiden/statistik/statistik3/?factid=b23dc176-04da-e511-9c3d-f01faf3e8f24&charttype=column&countries=Estland,Lettland,Litauen,Moldavien,Rumänien>

(Hämtad 2022-05-14).

Landguiden. 2022. *Ukraina - Modern Historia*.

<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/ukraina/modern-historia/> (Hämtad 2022-05-12).

Medlemsländer i NATO. 2020.

https://www.nato.int/cps/en/natohq/nato_countries.htm

(Hämtad 22-05-10).

Nationalencyklopedin. 2021. *Georgien*.

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/georgien> (Hämtad 2022-05-12).

Nationalencyklopedin. 2022. *Säkerhetspolitik*

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/s%C3%A4kerhetspolitik> (Hämtad 2022-05-11).

Statistik. Lettland import och export från Ryssland 1995.

https://oec.world/en/profile/bilateral-country/rus/partner/lva?dynamicBilateralTradeSelector=year1995&dynamicYearGeomapSelector=year1997&fbclid=IwAR30StbPboVpOfthy0Ty6kBO4iXNgmlDCZ_UuoDG-bCFU2TwqUWZVWLNKQM

(Hämtad 2022-05-10).

Statistik. Lettland import och export från Ryssland 1996.

https://oec.world/en/profile/bilateral-country/rus/partner/lva?dynamicBilateralTradeSelector=year1996&fbclid=IwAR30StbPboVpOfthy0Ty6kBO4iXNgmlDCZ_UuoDG-bCFU2TwqUWZVWLNKQM

(Hämtad 2022-05-10).

Statistik. Lettland import och export från Ryssland 1997.

https://oec.world/en/profile/bilateral-country/rus/partner/lva?dynamicBilateralTradeSelector=year1995&dynamicYearGeomapSelector=year1997&fbclid=IwAR30StbPboVpOfthy0Ty6kBO4iXNgmlDCZ_UuoDG-bCFU2TwqUWZVWLNKQM

(Hämtad 2022-05-10).